

Stanovisko Výboru regiónov tému „Stratégia pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu“

(2011/C 15/06)

VÝBOR REGIÓNOV

- je presvedčený, že makroregióny môžu byť inovatívnou formou medziregionálnej a nadnárodnej európskej spolupráce, ktorá vytvorí vhodný priestor pre územne, vecne a časovo definovanú spoluprácu medzi regionálnymi a miestnymi samosprávami, členskými štátmi a orgánmi Európskej únie;
- zdôrazňuje, že makroregionálne stratégie nemusia zahŕňať všetky oblasti politiky, ale mali by sa najprv zameriavať na výzvy, ktoré sú spoločné pre makroregión ako celok; upresňuje, že makroregión nie je ďalšou inštitucionálnou úrovňou Európskej únie;
- zdôrazňuje, že kľúčové oblasti činnosti v Severnom mori a Lamanšskom prielive sa sústreďujú predovšetkým na oblasť námornej politiky, životného prostredia, energetiky, dopravy/prepravy, priemyslu a vedy, ako aj ich vplyvov na sociálnu súdržnosť;
- žiada členské štáty EÚ, aby vzhľadom na naliehavú potrebu riešiť výzvy v oblasti dopravy, životného prostredia, rybolovu a výskumu podporili ďalšie kroky pri vytváraní makroregionálnej stratégie pre túto oblasť;
- žiada Európsku komisiu, aby ešte do roku 2013 poskytla zdroje na vypracovanie makroregionálnych stratégií a aby podporila vypracovanie makroregionálnej stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu do roku 2013;
- vyslovuje sa za to, aby kohézna politika po roku 2013 v čo najväčšej miere integrovala makroregionálne stratégie do svojich oblastí územnej spolupráce, a považuje za nevyhnutné vymedziť ich úlohu a funkciu v zelenej knihe presnejšie.

Spravodajca: Hermann Kuhn, poslanec krajského snemu Slobodného hanzového mesta Brémy (DE/SES)

I. VŠEOBECNÉ PRIPOMIENKY

VÝBOR REGIÓNOV

1. víta skutočnosť, že Komisia 10. júna 2009 predložila „Stratégiu EÚ pre región Baltského mora“, ktorá sa vzťahuje na makroregión Baltského mora. Už pri jej zverejnení Komisia poukázala na to, že stratégia pre Pobaltie by mohla byť vzorom pre podobné koncepcie v iných európskych makroregiónoch;

2. poukazuje na to, že stratégia pre Pobaltie je založená na integrovanom prístupe, dobrovoľnosti a aktívnej spolupráci medzi regionálnymi aktérmi i konzultácii s nimi, ako aj na finančnej neutralite, a zameriava sa na lepšie koordinované využívanie dostupných zdrojov. Tento postup poskytuje dobré usmernenie pre prácu na makroregionálnych stratégiách, pričom východiskovým bodom musia byť vždy špecifiká a výzvy makroregiónu;

3. s potešením konštatuje, že Európska rada počas zasadnutia 18. a 19. júna 2009 požiadala Komisiu, aby vypracovala stratégiu EÚ pre podunajský región;

4. pripomína, že Výbor regiónov pristupuje k tejto iniciatíve od samého počiatku pozitívne, keďže je vhodným nástrojom na zlepšenie politického zapojenia miestnych a regionálnych samospráv, pričom boli od nich vyžiadané k tejto téme príspevky;

5. konštatuje, že otázkou stratégií pre makroregióny sa zaoberá množstvo európskych regiónov. Vyplývalo to z konferencie Výboru regiónov na tému „Európske makroregióny: Integrácia prostredníctvom územnej spolupráce“, ktorá sa uskutočnila 13. apríla 2010;

6. je presvedčený, že makroregióny môžu byť inovatívnou formou medziregionálnej a nadnárodnej európskej spolupráce, ktorá vytvorí vhodný priestor pre územne, vecne a časovo definovanú spoluprácu medzi regionálnymi a miestnymi samosprávami, členskými krajinami a orgánmi Európskej únie. Pri vypracúvaní tejto novej stratégie by sa zároveň mali zohľadniť dlhodobé skúsenosti z cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce;

7. zdôrazňuje, že európska stratégia pre makroregióny môže pomôcť lepšie zosúladiť a skoordinať politické kroky v rôznych sektoroch a na rôznych úrovniach, a jej výsledkom môže byť aj spoločná činnosť pri riešení niektorých problémov. Môže tiež pomôcť koordinovať využitie finančných prostriedkov, či lepšie zohľadniť postavenie miestnych a regionálnych orgánov v súlade so zásadami viacúrovňového riadenia a pružnejšie zapájať spoločenské organizácie;

8. vychádza z predpokladu, že makroregionálne stratégie sú nástrojom postupnej európskej integrácie a prehlbujúcej sa hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti;

9. považuje za potrebné preskúmať, ako by sa dali prepojiť makroregionálne stratégie a oblasti činnosti s inými strategickými opatreniami Európskej únie, predovšetkým so stratégiou „Európa 2020“, kohéznu politikou a integrovanou námornou politikou;

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

Makroregióny: nová forma medziregionálnej a nadnárodnej európskej spolupráce

10. poukazuje na to, že podpora a rozvoj cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce boli vždy jednou z priorit práce Výboru regiónov, a to tak pri rozvoji euroregiónov, ktoré sa zameriavajú na spoluprácu pohraničných regiónov, ako aj pri vytváraní európskej štruktúry pre cezhraničné a medziregionálne projekty, ktoré majú právnou formu európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZUS);

11. pripomína, že podpora medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce je aj dôležitým cieľom kohéznej politiky a jej obsahom. Programy INTERREG IV B sa pritom už teraz priamo vzťahujú na väčšie regionálne štruktúry, ako napríklad Severné more či „Atlantický oblúk“;

12. podporuje skutočnosť, že sa priestor vďaka začleneniu cieľa „územnej súdržnosti“ do európskych zmlúv stal ešte dôležitejším vzťahným bodom pre európske politické opatrenia;

13. s potešením konštatuje, že integrovaná námorná politika Európskej únie, ktorá má politické opatrenia jednotlivých odvetví zosúladiť v jednom integrovanom rámci, už regionalizáciu stratégie považuje za jeden z hlavných predpokladov pre jej úspešné zavedenie do praxe, pretože takto sa priority a nástroje budú dať lepšie prispôsobiť špecifickej geografickej, hospodárskej a politickej situácii námorného priestoru;

14. je presvedčený, že koncepcia makroregiónov a na ne zameranej stratégie môže byť novou a novátorskou formou medziregionálnej a nadnárodnej politiky Európskej únie. Môže podstatnou mierou prispieť k zosúladeniu a schopnosti konať v presne vymedzenom priestore, a tak spojiť za príslušných špecifických podmienok hospodársku účinnosť, sociálnu súdržnosť a ekologickú rovnováhu;

15. konštatuje, že makroregión je „dobrovoľne zvolené“ a nie „nariadené“ územie, ktorého hranice sa nemusia zhodovať s administratívnymi a politickými hranicami. Je to úroveň, na ktorej sa rozliční aktéri rozhodnú spolupracovať pri riešení spoločných problémov, ktoré by sa na iných úrovniach územného členenia dali vyriešiť len veľmi ťažko alebo nedali vyriešiť vôbec. Ide pritom vždy o osobitné výzvy a príležitosti, na ktorých riešenie samotný región alebo iba jeden členský štát nepostačuje, avšak Únia a jej pravidlá sú zase príliš veľké alebo príliš všeobecné;

16. vyvodzuje preto, že makroregionálne stratégie nemusia zahŕňať všetky oblasti politiky, ale mali by sa najprv zameriavať na výzvy, ktoré sú spoločné pre makroregión ako celok a ktoré boli stanovené v duchu partnerstva. V prípadoch, kde to má význam a je to potrebné, sa takto zlučia princípy spolupráce so zásadou subsidiarity;

17. zdôrazňuje, že makroregión ako „funkčná oblasť“ nemá žiadne striktné vymedzené hranice, naopak, jeho hranice sa v závislosti od problému a jeho riešenia môžu meniť. Avšak musí existovať minimálna miera zhody, pokiaľ ide o otázku, čo tvorí centrum oblasti (aj vo vnútrozemí). Každý makroregión je vo svojej podstate definovaný prirodzenými základmi, na ktorých sa rozvíjali jeho hospodárske, politické a kultúrne dejiny;

18. upresňuje, že makroregión nie je ďalšou inštitucionálnou alebo administratívnou úrovňou Európskej únie. Makroregión by mal byť organizovaný ako akčná forma, platforma či sieť, v ktorých sa miestni, regionálni, vnútroštátni či európski partneri môžu s pomocou aktérov zo spoločnosti usilovať na vymedzenom území spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov. Pri tom by sa mali využívať existujúce siete a platformy;

19. je presvedčený, že makroregionálne stratégie ponúkajú obrovské príležitosti a možnosti pre ďalší rozvoj a konkretizáciu metódy viacúrovňového riadenia, ktorá je ťažiskom práce Výboru regiónov. To platí aj pre otvorené a pružné zapájanie spoločenských organizácií;

20. poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy sú najlepšie informované o konkrétnych podmienkach a problémoch v regióne, a aj preto musia byť pri vypracúvaní a realizácii makroregionálnych stratégií považované za rovnocenných partnerov. Sú zároveň aktérmi, ktorí sú najbližšie občanom;

21. zastáva však názor, že spolupráca v makroregióne nemôže byť len bilaterálne alebo multilaterálne zameraná, ale že musí prebiehať s významnou podporou orgánov Európskej únie. Práve ony sa totiž zasadzujú za spoločné ciele, spoločné pravidlá a spoločné využívanie zdrojov Únie;

22. je presvedčený, že každý makroregión potrebuje stratégiu prispôbenú presne jemu. Až vytvorenie celého radu rôznych makroregionálnych stratégií poskytne dostatočné množstvo skúseností o možnostiach tohto nástroja, ako aj o tom, kde sú jeho hranice;

Stratégia pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu

23. konštatuje, že oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu je oblasť, ktorá je ohraničená prechodom do Baltského mora (Skagerrak a Kattegat), do Atlantiku (Lamanšský prieliv), do Severného mora a zahŕňa aj pobrežné oblasti, ktoré sa nachádzajú na brehoch tohto územia, ak sú priamo alebo nepriamo spojené s morom, ak ich more ovplyvňuje, alebo naopak, ak ony ovplyvňujú more. Morské územie zodpovedá geografickému vymedzeniu morského regiónu Severného mora, ktoré sa používa v dokumentoch komisie OSPAR a v smernici o morskej stratégii EÚ;

24. poukazuje na to, že členské krajiny EÚ Švédsko, Dánsko, Nemecko, Holandsko, Belgicko, Francúzsko a Spojené kráľovstvo, ako aj ich miestne a regionálne samosprávy, sú politicky prepojené s makroregiónom Severného mora a Lamanšského prielivu, rovnako ako Nórsko a v širšom zmysle slova aj Island, pričom tieto krajiny majú vďaka svojmu členstvu v EHP vzťah k EÚ. Island už požiadal o členstvo v Európskej únii;

25. berie na vedomie, že Severné more sa nachádza na pobrežnom šelfe, a preto nie je hlboké. Jeho ekosystém, ktorý tvorí 230 druhov rýb 10 miliónov morských vtákov, je bohatý a komplexný, ale aj veľmi citlivý a ohrozený. Pobrežie je rôznorodé: fjordy, ústia riek, pláže, zátoky, oblasti plytkého mora medzi pevninou a blízkymi ostrovmi (tzv. Wattenmeer), ovplyvnené značným prílivom a odливom a silnými prúdmi. Rieky, ktoré sa vlievajú do Severného mora a Lamanšského prielivu odvádzajú vodu z veľkej časti Európy a zatažujú tieto moria dodatočne tým, čo so sebou prinášajú;

26. uvedomuje si, že morská oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu je oblasťou s najhustejšou námornou premávkou na svete a aj celkovo je táto oblasť mimoriadne intenzívne využívaná: na námornú dopravu (najviac sa sústreďuje v Lamanšskom prielive), rybolov, získavanie nerastných surovín z morského dna (ropa, zemný plyn, piesok a štrk), získavanie energie na mori (offshore), cestovný ruch. Rôzne druhy využitia si navzájom, a aj s ochranou životného prostredia, konkurujú a vznikajú medzi nimi početné konflikty;

27. vie, že pobrežie Severného mora a Lamanšského prielivu patrí k dobre rozvinutým regiónom EÚ. Nachádzajú sa tu dva z najväčších námorných prístavov na svete, cez ktoré prechádza medzikontinentálna námorná doprava, ako aj ďalšie veľké mestské centrá s tradičným a moderným priemyslom; aj cestovný ruch a poľnohospodárstvo sú na veľkom území dobre rozvinuté. Tradičné odvetvia ako rybolov či stavba lodí však súčasne prechádzajú zložitým procesom štrukturálnych zmien, ktorý súčasná finančná a hospodárska kríza ešte vyhrtila;

28. zastáva názor, že oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu je región, ktorý rastie. Takýto región môže a mal by prispieť k stratégii „Európa 2020“ a k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu v Európe. Prostredníctvom makroregionálneho prístupu sa to dá podporiť;

29. obáva sa, že oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu sa z ekologického hľadiska príliš zaťažuje a je ohrozená – negatívne ju ovplyvňuje najmä mnohoraké znečistenie a to, čo do mora prinášajú rieky, ohrozená je rizikami, ktoré vyplývajú z lodnej dopravy a získavania energie na ňom. Klimatické zmeny prinášajú so sebou nové nebezpečenstvá pre bezprostredné pobrežné oblasti – vzostup morskej hladiny a častejší výskyt extrémov počasia;

30. poukazuje na to, že pobrežné oblasti okolo Severného mora a Lamanšského prielivu sú z politického a kultúrneho hľadiska už dve tisícročia úzko vzájomne prepojené, a to prostredníctvom sťahovania obyvateľstva, vďaka úzkym obchodným vzťahom napríklad počas existencie hanzy, či vďaka spoločným námorným tradíciám. Tu počas mnohých storočí začínali plavby okolo sveta, ktoré výrazne ovplyvnili sebaobraz ľudí žijúcich v tomto regióne;

31. zdôrazňuje, že pobrežné krajiny ležiace okolo Severného mora a Lamanšského prielivu čelia spoločným problémom a výzvam, ktoré jednotlivé regióny a štáty nedokážu samé prekonať a vyriešiť. Vyplývajú najmä z prírodných a územných daností Severného mora, Lamanšského prielivu a ich pobrežia, ktoré sú dodnes základom podobného historického, hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho vývoja. Ide predovšetkým o:

- prepojený vlastný ekosystém a jeho ohrozenie,
- podnebie a geológiu (využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako sú vietor, príliv a odliv; nové výzvy súvisiace s ochranou pobrežia),
- intenzívne využívanie prírodných zdrojov (rybolov; ťažba ropy a zemného plynu a pod.),
- intenzívne a protichodné využívanie priestoru (veterná energia, lodná doprava, ochrana prírody),
- hospodárske tradície na pobreží (lodná doprava, stavba lodí, cestovný ruch);

32. zdôrazňuje, že opatrenia, ktoré sú potrebné na zachovanie ekosystému Severného mora a jeho prepojení s priľahlými morami, na ochranu zdrojov, zníženie znečistenia a zabránenie ďalšiemu znečisťovaniu, na zaistenie bezpečnosti na mori i pevnine, na prispôbenie sa klimatickým zmenám sú už vo svojej podstate cezhraničného charakteru, a preto sa do ich realizácie nemôžu regióny alebo jednotlivé členské krajiny púšťať oddelene. To isté platí aj pre vytváranie cezhraničnej infraštruktúry a územné usporiadanie: koridory pre námornú dopravu, dopravné siete, trasy káblov a potrubia, prepojenie chránených morských území;

Kľúčové oblasti činnosti

33. zdôrazňuje, že spoločné kľúčové oblasti činnosti v Severnom mori a Lamanšskom prielive sa sústreďujú predovšetkým

na oblasť námornej politiky, životného prostredia, energetiky, dopravy/prepravy, priemyslu a vedy, ako aj ich vplyvov na sociálnu súdržnosť. Uznáva sa, že v týchto oblastiach politiky bude úspešná spolupráca zjavným prínosom. Bude však pozitívne vplývať aj na tie oblasti politiky, ktoré nie sú priamo závislé od územných daností a tradičného vývoja;

Lodná doprava a prístavy

34. zdôrazňuje, že lodná doprava je jedným z pilierov európskeho hospodárstva, významným faktorom zamestnanosti, a, aj napriek svojim nepriaznivým vplyvom na životné prostredie, druhom dopravy, ktorý je najšetrnejší k životnému prostrediu. Cieľom je preto presunúť predovšetkým nákladnú dopravu na vodu a zabezpečiť lepšie prepojenie vodných a železničných ciest smerom do vnútrozemia. Postup pri vytváraní trás lodnej dopravy na krátke vzdialenosti, námorných diaľnic a prepojenia s vnútrozemskými vodnými cestami v makroregióne Severného mora a Lamanšského prielivu by mal byť koordinovaný;

35. domnieva sa, že by sa aj naďalej mala zvýšená pozornosť venovať zlepšovaniu a kontrole námornej bezpečnosti, predovšetkým vo veľmi rizikových oblastiach mora ako je napríklad Lamanšský prieliv. Nové nebezpečenstvo predstavuje aj rozmach zariadení na získavanie veternej elektrickej energie na mori (offshore veterné parky), čo si vyžaduje stanovenie nových postupov pre prípad katastrofy;

36. vyjadruje obavy, že vyostrený konkurenčný boj v lodnej doprave a prístavnom hospodárstve, ktorý spôsobila finančná a hospodárska kríza, by mohol odsunúť do úzadia požiadavky vyplývajúce z úsilia zabrániť znečisťovaniu morí. Ak sa majú ďalej rozvíjať stratégie ako „Clean Shipping“, „loď bez emisií CO₂“ a „Green Harbour“, bude potrebná osobitná podpora, opatrenia a podnety. Dobrými príkladmi v tejto oblasti sú „Rotterdam Climate Initiative“ a „Clean Shipping Index“;

37. je presvedčený, že otázky námornej bezpečnosti a opatrení proti znečisťovaniu životného prostredia síce musia byť súčasťou medzinárodných dohôd, avšak prípravou a podnetom na vytvorenie takýchto dohôd môžu byť úspešné činnosti a príklady dobre zorganizovaných makroregiónov;

Kvalifikácia

38. zastáva názor, že s opätovne rastúcim významom lodnej dopravy a činností na mori bude rásť aj dopyt po pracovných silách a požiadavky na ich kvalifikáciu; medzinárodný konkurenčný boj o kvalifikované pracovné sily porastie. Námorné centrá v oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu preto čelia spoločnej výzve zabezpečiť odbornú prípravu a kvalifikáciu odborných pracovných síl v najrôznorodnejších námorných činnostiach;

39. vyslovuje sa za to, aby bola preskúmaná možnosť vytvoriť „námornú akadémiu“ ako spoločné virtuálne vzdelávacie centrum pre tradičné a nové námorné povolania, v ktorej by boli vytvorené spoločné učebné osnovy a normy, a teda by sa všetko vzájomne uznávalo;

Priemysel a hospodárstvo

40. zdôrazňuje, že pobrežné regióny Severného mora a Lamanšského prielivu sú silne zasiahnuté veľkými zmenami v medzinárodnej delbe práce v oblasti priemyslu, najmä v lodiarstve. Treba podporovať technologicky špičkovú stavbu špeciálnych lodí a lodí bez emisií CO₂ alebo s nízkymi emisiami CO₂, čo pomôže lodeniciam v hospodárskej súťaži a súčasne zvýši bezpečnosť a udržateľnosť námornej dopravy;

41. poukazuje na to, že more a tiež pobrežné oblasti sú centrom nových technológií a priemyselných odvetví alebo sa môžu stať ich zdrojom. Ide o offshore technológie, tzv. „modré“ biotechnológie, vodné technológie a technológie delta, morské kultúry, či o možné získavanie ďalších nerastných surovín z morského dna. Na využívanie týchto technológií a priemyselných odvetví budúcnosti by mali byť v oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu vytvorené regionálne zoskupenia, keďže práve tu sú na to k dispozícii dobré vedecké a priemyselné kapacity;

42. je potešený, že Komisia vo svojom pracovnom programe na rok 2010 uviedla, že pripravuje oznámenie o „modrom raste“ – nová vízia trvalo udržateľného rastu v pobrežných regiónoch a morských oblastiach;

Integrovaná námorná politika

43. zdôrazňuje, že integrovaná námorná politika EÚ zdôrazňuje, že sú potrebné prispôbené riešenia, ktoré by v plnej miere zodpovedali (geografickým, hospodárskym a politickým) zvláštnostiam regionálnych morí, a priestor Severného mora a Lamanšského prielivu je práve takýmto regionálnym morom. Vytvorenie integrovanej námornej politiky pre toto územie, jej zavedenie do praxe a jej kontrola sú dôležitou súčasťou európskej stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu;

44. vychádza z predpokladu, že Komisia vo svojom pripravovanom oznámení o integrovanej námornej politike v oblasti Severného mora vyzdvihne, že je potrebné posilniť spoluprácu pobrežných krajín a navrhne ciele a nástroje tejto spolupráce;

45. poukazuje na to, že regionálne a miestne samosprávy a zástupcovia tamojších záujmových skupín sú dôležitými partnermi v tejto diskusii, keďže vedia najlepšie posúdiť, aké opatrenia sú vhodné;

Rybné hospodárstvo

46. ľutuje, že politika rybného hospodárstva Európskej únie doteraz nedokázala dostatočne plniť svoje ciele a stojí pred veľkými výzvami: nadmerný lov mnohých druhov rýb a v mnohých regiónoch, zlý stav mnohých zásob – niektoré dokonca pod hranicu biologickej únosnosti –, ešte stále neúnosne vysoké kvóty na lov, ilegálny a neregulovaný rybolov, ktorému sa dosiaľ nepodarilo účinne zabrániť;

47. odporúča, aby sa pre každú oblasť rybolovu osobitne posúdilo, aká forma obhospodarovania sa najlepšie hodí k danému morskému územiu, lovenému druhu rýb a druhu flotily. Okrem toho by bolo potrebné posilniť úlohu regionál-

nych poradných rád a podporovať zapojenie regionálnych a miestnych samospráv;

Životné prostredie

48. konštatuje, že rozvoj hospodárstva a čoraz častejšie zásahy človeka negatívne ovplyvňujú ekosystém Severného mora a Lamanšského prielivu a spôsobujú obrovské problémy, pokiaľ ide o životné prostredie: znečisťovanie mora a pláží odpadkami (o. i. plastom); negatívny vplyv chemikálií a ťažkých kovov na povrchové vody, znečistenie spôsobené lodnou dopravou a ťažba ropy a zemného plynu na mori;

49. je presvedčený, že trvalo udržateľné zlepšenie morského prostredia (napr. kvality vody, udržanie biodiverzity) – aj v estuároch – sa dá dosiahnuť len vtedy, ak si všetky krajiny ležiace na pobreží Severného mora a Lamanšského prielivu stanovia spoločné ciele a zaviazu sa uplatňovať ich koherentne a ich plnenie kontrolovať;

50. s veľkými obavami berie na vedomie, že na dne Severného mora a Lamanšského prielivu ešte dnes leží množstvo munície (podľa odhadu až milión ton) z čias druhej svetovej vojny, čo predstavuje významné nebezpečenstvo pre lodnú dopravu, životné prostredie a ľudí. Na to, aby sa toto nebezpečenstvo podarilo zmenšiť a odstrániť, je potrebná výmena informácií, spoľahlivá spolupráca a spoločný akčný program;

51. trvá na tom, že pred plánovaním ukladania CO₂ pod morským dnom sú potrebné dôkladné štúdie, ktoré by umožnili odhadnúť riziko spojené s týmto postupom a následky na životné prostredie;

Klimatické zmeny – obmedzenie a prispôbenie sa

52. poukazuje na to, že stúpanie morskej hladiny a väčšie ohrozenie pobrežných regiónov povodňami pri extrémoch počasia v dôsledku klimatických zmien sa krajín na pobreží Severného mora a Lamanšského prielivu zvlášť dotýkajú. Týmto výzvam musia pobrežné oblasti okolo Severného mora a Lamanšského prielivu čeliť spoločnými výskumnými projektmi, výmenou dôležitých informácií a zosúladením konkrétnych opatrení na ochranu pobrežia;

53. konštatuje, že štáty ležiace na pobreží Severného mora majú jedinečné skúsenosti s tým, ako zaobchádzať so zmenami morskej hladiny, ktoré môže vyvolať zmena podnebia. Súčinnosť medzi výskumom a aktualizáciou vedomostí v tejto oblasti preto môže prispieť k zvýšeniu konkurencieschopnosti a ochrane životného prostredia obyvateľstva;

54. súčasne upozorňuje na to, že regióny v oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu pripisujú veľký význam ochrane podnebia a skúmaniu životného prostredia a využívajú svoje regionálne možnosti spoločne konať s cieľom znížiť emisie skleníkových plynov, a to prostredníctvom regionálnych programov na ochranu klímy, zvyšovania energetickej účinnosti a podpory získavania energie z obnoviteľných zdrojov – na pobreží aj na mori – ktoré majú nahradiť fosílné zdroje energie;

55. zdôrazňuje, že pobrežné oblasti a predovšetkým veľké estuárové oblasti musia byť formované tak, aby lepšie odolávali zmenám podnebia, a to zároveň spôsobom, ktorý by podľa možnosti zvyšoval prírodnú kvalitu a kvalitu života v pobrežných regiónoch i ďalej vo vnútrozemí;

56. konštatuje, že klimatické zmeny – otepľovanie, zvyšovanie kyslosti vody, príchod nových druhov – môžu ďalej negatívne vplývať aj na morský ekosystém. Zmenia sa aj možnosti cestovného ruchu v tejto oblasti. Na to, aby sa dalo realisticky politicky reagovať, sú potrebné spoločne vypracované, vedecky položené plány;

Územné plánovanie

57. zdôrazňuje, že cezhraničné vplyvy, najmä v tak intenzívne využívaných oblastiach, akou Severné more a Lamanšský prieliv nepochybne sú, si vyžaduje komplexnejšie zosúladenie v otázkach územného plánovania na pobreží aj na mori. Nároky na využívanie obmedzeného a veľmi citlivo reagujúceho priestoru, ktoré v súčasnosti ešte stále pribúdajú, sa musia posudzovať a zvažovať s ohľadom na udržateľný rozvoj a zachovanie prírodného prostredia;

58. dáva na zváženie, či by sa pre celú oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu nemalo vytvoriť spoločné „banské právo“, ktoré by stanovovalo pravidlá spoločného využívania morského dna a normy pre udeľovanie povolení a bezpečnostné predpisy. Treba stanoviť aj predpisy týkajúce sa kladenia a využívania káblov a potrubí na morskom dne;

59. upozorňuje na to, že pobrežné oblasti plnia dôležitú úlohu pri ochrane vnútrozemia pred morom. Zároveň sú cennými prírodnými a rekreačnými oblasťami, a prispievajú tak k zlepšeniu kvality života ľudí, ktorí bývajú na brehoch Severného mora a Lamanšského prielivu. Vzhľadom na množstvo rôznych spôsobov využitia (príroda, rekreácia, hospodárstvo, bezpečnosť, bývanie) je nevyhnutné primerané a účinné využitie pobrežného priestoru a integrované plánovanie a rozvoj;

Energetika

60. vychádza z predpokladu, že v Severnom mori sa bude aj naďalej ťažiť ropa a zemný plyn. Na obmedzenie rizika a na to, aby sa v prípade potreby mohlo rýchlo a účinne reagovať, sú potrebné spoločné vysoké normy bezpečnosti systémy na predchádzanie rizikám a ich minimalizáciu;

61. zdôrazňuje, že vďaka geografickým podmienkam sú v Severnom mori a Lamanšskom prielive výborné možnosti využívania obnoviteľných zdrojov energie, ktorých rozvoj je rozhodujúcim predpokladom pre úspešnú politiku ochrany podnebia. Veterná energia, energia získavaná z morských vln, prílivu a odlivu či morských prúdov tu má výborné podmienky a ďalší výskum možností jej získavania a jej podpora je v záujme všetkých v regióne. Vzhľadom na rýchly rozmach zariadení na získavanie veternej elektrickej energie na mori je potrebné stanoviť normy pre ich budovanie, ako aj normy bezpečnosti, hlučnosti či normy týkajúce sa znečistenia, ktoré tieto zariadenia spôsobujú;

62. víta skutočnosť, že sa začalo plánovanie siete Severného mora, ktorá bude rozsiahlou sieťou na prepravu energie a má umožniť v plnej miere využiť potenciál obnoviteľných zdrojov energie. Tento projekt si nutne vyžaduje spoluprácu členských krajín, regiónov i súkromných partnerov. Dosiadnutím potrebného vývojového štádia inteligentnej siete (tzv. smart grid) by sila získavania energie z obnoviteľných zdrojov mohla spraviť z tejto oblasti pilotný región pre „e-mobilitu“;

Výskum

63. žiada, aby bol morský a námorný výskum v 8. rámcovom programe výraznejšie dotovaný a aby sa podporovalo vzájomné prepojenie jednotlivých projektov v tejto oblasti. Základom všetkých uvedených spoločných oblastí činnosti sú vedecké poznatky o ekosystéme Severného mora a jeho stave, o vplyvoch klimatických zmien, o vzájomnom vplyve protichodného využívania atď.;

64. navrhuje preto, aby bola začatá výskumná iniciatíva pre tento región, ktorá by spájala rôzne tematické oblasti a zamerala sa na integrovanie poznatkov o oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu zo všetkých disciplín. Mali by sa pritom zhodnotiť skúsenosti programu BONUS 169, ktorý bol zameraný na oblasť Baltského mora;

Kultúra

65. poukazuje na to, že život a práca pri mori a na mori má dlhú kultúrnu tradíciu a vzišlo z nej mnoho spomienok a rozprávání. Získavanie ornej pôdy, lodiarstvo a námorná plavba sa významnou mierou podpísali na sebavedomí a sebaobrazu ľudí, ktorí žijú okolo Severného mora a Lamanšského prielivu. Oživenie a rozvoj týchto tradícií, ktoré sú základom spoločnej identity, sú tiež jedným z pozitívnych znakov, ktorý umožní v hospodárskej súťaži zvýšiť pozornosť, ktorá sa venuje tomuto regiónu;

66. navrhuje preto podporovať spoluprácu múzeí a kultúrnych ustanovizní (napr. „North Sea Maritime Museum Network“), ktoré sa zaoberajú touto tematickou oblasťou. Na lepšie pochopenie spoločných (aj rozdielnych) dejín tejto oblasti by mohla poslúžiť spoločná učebnica dejepisu;

67. vyzdvihuje význam, ktorý v mnohých regiónoch oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu zohráva tvorivé a kultúrne hospodárstvo a je presvedčený, že tento hospodársky sektor bude mať čoraz väčší význam pre rast a zamestnanosť v tejto oblasti, najmä prostredníctvom programov kultúrnej a akademickej výmeny a prepojenia medzi kultúrou a trvalo udržateľným cestovným ruchom na celom území;

Vzťah k ostatným oblastiam politiky EÚ

68. poukazuje na to, že ťažiská a témy stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu sa vo veľkej miere zhodujú s cieľmi a usmerneniami stratégie „Európa 2020“ a vníma to ako vynikajúcu príležitosť na to, aby sa strategické smerovania na úrovni celej Európskej únie a na úrovni intenzívnej cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce v jednom definovanom makroregióne pobrežných krajín Severného mora a Lamanšského prielivu navzájom obohacovali;

69. domnieva sa, že úlohami do budúcnosti EÚ, pre ktoré môže byť makroregionálna stratégia krajín okolo Severného mora a Lamanšského prielivu konkrétnym a trvalým prínosom, sú najmä kľúčové iniciatívy „Únia inovácií“, „Európa, ktorá využíva zdroje efektívne“, „Priemyselná politika vo veku globalizácie“, ako aj „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“;

70. opätovne potvrdzuje svoj postoj, že spolupráca partnerov na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni môže byť v jasne vymedzených tematických oblastiach v kontexte makroregionálnej stratégie významným prínosom pri uplatňovaní nadradených stratégií na úrovni EÚ tým, že sa na makroregionálnej úrovni určia aktéri a cielene zmobilizujú a zamerajú zdroje;

71. zdôrazňuje, že spolupráca aktérov v makroregióne má osobitný význam pre účinnú a úspešnú realizáciu stratégie „Európa 2020“ na miestnej úrovni a to, ako ju konkrétne prežívajú občania vo svojom regionálnom a miestnom ponímaní;

72. poukazuje na to, že medzi Severným a Baltským morom existujú rôzne hospodárske a politické prepojenia. Obidve prímorské oblasti čelia podobným výzvam hlavne v oblasti morského hospodárstva, ochrany morí, zmeny klímy a v oblasti energetiky. Preto je tu snaha o úzku spoluprácu medzi prímorskou oblasťou Baltského a Severného mora. Okrem toho by bolo potrebné preskúmať, ako by sa osvedčené postupy uplatňované v rámci stratégie pre oblasť Baltského mora mohli preniesť do stratégie pre oblasť Severného mora;

73. navrhuje preskúmať, či a ako by sa dali ciele a oblasti činnosti kohéznej politiky v budúcnosti prepojiť s ťažiskami dohodnutými v rámci makroregionálnych stratégií napríklad tým, že sa určité finančné prostriedky v rámci štrukturálnych fondov vyčlenia na tieto stratégie;

74. konštatuje, že v priestore Severného mora a Lamanšského prielivu už existujú programy EÚ pre cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu, ktoré podporujú kooperáciu a prispievajú k užšej súdržnosti regiónu, predovšetkým programy INTERREG IV B pre Severné more a pre „Atlantický oblúk“. Tieto programy, ktoré sú vzájomne užšie a pružnejšie prepojené alebo dlhodobo spojené, by mohli byť rozvinuté tak, aby sa stali dôležitým nástrojom rozvoja a realizácie stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu;

75. vyzýva miestne a regionálne samosprávy v oblasti Severného mora a Lamanšského prielivu, aby už teraz tieto nástroje na podporu medziregionálnej spolupráce vo väčšej miere využívali na stanovenie a vypracovanie makroregionálnej stratégie;

76. opätovne sa vyslovuje za to, aby sa pri stanovovaní politiky súdržnosti po roku 2014 ďalej posilnila medziregionálna spolupráca a zvýšili finančné prostriedky bez toho, aby to bolo na úkor cieľa 1 a 2 kohéznej politiky;

Riadenie

77. berie na vedomie postoj Európskej komisie, že podľa súčasnej situácie platia pre vypracovanie makroregionálnych stratégií tri „nie“, a to: žiadne nové pravidlá, žiadne nové inštitúcie, žiadne ďalšie prostriedky;

78. domnieva sa však, že by súčasne mali platiť aj tri „áno“:

— spoločne dohodnuté uplatňovanie a kontrola pravidiel, ktoré v makroregióne existujú,

— vytvorenie platformy/siete/územného zoskupenia regionálnych a miestnych samospráv a členských krajín, do ktorého budú zapojené aj zainteresované strany a ktoré budú riadiť orgány Európskej únie,

— zosúladené využívanie finančných prostriedkov Únie vyčlenených na vytvorenie a realizáciu makroregionálnych stratégií;

79. považuje za potrebné vytvoriť a na realizáciu makroregionálnej stratégie využívať nové formy riadenia (siete, platformy), ktoré sa zameriavajú na spoločnú činnosť a konkrétne ciele. Tieto formy riadenia môžu dať impulz pre nové politické procesy a ďalej ich rozvíjať bez toho, aby bolo spochybnené rozdelenie právomocí či suverenity. Vhodná je viacúrovňová štruktúra spolupráce, ktorá by spájala rôzne úrovne riadenia, moci, zdrojov a schopností;

80. pripomína, že medzinárodná konferencia na ochranu Severného mora vykonala v tejto oblasti v rokoch 1984 až 2006 priekopnícku prácu s cieľom dosiahnuť dohodu o lepšej ochrane Severného mora. V roku 1998 vstúpil do platnosti Dohovor o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (OSPAR), ktorého súčasťou je aj Severné more. Vďaka tomuto dohovoru existuje záväzný rámec pre medzinárodné rokovania v tejto oblasti;

81. zdôrazňuje, že komisia pre Severné more, ktorá je jednou z geografických komisií v rámci Konferencie okrajových prímorských regiónov, je dôležitým partnerom, zasadzuje sa za posilnenie spolupráce v oblasti Severného mora a už si sama aj vypracovala predstavu o stratégii pre územie Severného mora a Lamanšského prielivu. Medzi medziregionálnou skupinou „Severné more – Lamanšský prieliv“ vo VR a komisiou pre Severné more v tejto oblasti už dlhší čas prebieha úzka výmena názorov. Príležitosť prispieť k tejto práci by mali dostať aj ďalšie siete miestnych a regionálnych organizácií z tejto oblasti;

82. zdôrazňuje, že pre oblasť Lamanšského prielivu zohráva dôležitú úlohu zhromaždenie „Arc Manche Assembly“, ktoré sa výslovne zasadzuje za integráciu Lamanšského prielivu do spoločnej makroregionálnej stratégie so Severným morom;

83. je presvedčený, že spolupráca s týmito a inými aktívnymi zhromaždeniami (ako napríklad fórum pre plytčinové more Wattenmeer) a mimovládnyimi organizáciami je základným kameňom pre vytvorenie a úspech makroregionálnej stratégie;

84. očakáva, že sa bude dať zlepšiť synergia medzi prostriedkami, ktoré sú k dispozícii na úrovni Spoločenstva, kým nie sú k dispozícii žiadne osobitné prostriedky na makroregionálne stratégie. V prípade makroregionálnych stratégií musí byť – kvôli množstvu tém, ktorými sa zaoberá – možné využívať rôzne prostriedky na úrovni Spoločenstva, nielen štrukturálne fondy, ale napríklad aj rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP), programy TEN-T a program „Marco Polo“ v oblasti dopravy, rámcový program pre výskum a vývoj a pod.;

85. domnieva sa, že politika v oblasti makroregiónov vedie k spoločnému konaniu v priestorových, vecných a časových medziach. Preto by mala byť zhrnutá v akčnom pláne „Severné more – Lamanšský prieliv 2020“;

III. ZÁVERY

86. žiada členské štáty EÚ, aby na európskej úrovni podporili ďalšie kroky pri vytváraní makroregionálnej stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu;

87. domnieva sa, že vzhľadom na naliehavé problémy a výzvy treba začať pripravovať európsku stratégiu pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu. Vyzýva Európsku radu, aby Komisiu poverila jej vypracovaním a žiada Európsky parlament o úzku spoluprácu;

88. vyslovuje sa za to, aby kohézna politika po roku 2013 v čo najväčšej miere integrovala makroregionálne stratégie do oblasti územnej spolupráce (cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej) a zasadzuje sa za to, aby boli makroregionálne stratégie prijaté pred rokom 2013, aby mohli regionálne a operačné programy v budúcom programovacom období v rámci svojich možností prispieť ku konkrétnej realizácii týchto stratégií;

89. zdôrazňuje, že stratégia pre geografickú oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu je založená na uplatňovaní princípu subsidiarity. Musí sa zaoberať témami

a problematickými oblasťami, ktoré nemožno vyriešiť výlučne na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni;

90. zdôrazňuje, že pri vypracúvaní tejto stratégie musí prebehnúť široká verejná konzultácia. Táto konzultácia by mala prebehnúť v úzkej spolupráci s Výborom regiónov, ktorý je zástupcom regionálnych a miestnych samospráv, a najmä s komisiou pre Severné more, zhromaždením „Arc Manche Assembly“ a ďalšími dôležitými aktérmi. Bolo by potrebné zapojiť aj Nórsko a Island, keďže sú členmi EHP;

91. žiada Európsku komisiu, aby ešte do roku 2013 poskytla technickú pomoc na vypracovanie makroregionálnych stratégií, aby sa dali zohľadniť vo finančnom výhlade Európskej únie;

92. navrhuje Európskej komisii, aby aj v rámci programov na podporu územnej spolupráce, predovšetkým v rámci programu INTERREG IV B a ďalších sieťových programov ako napríklad ESPON, podporovala do roku 2013 vytváranie makroregionálnej stratégie pre oblasť Severného mora a Lamanšského prielivu. Tak by sa vyjasnilo, ktoré európske smernice a dohovory sa už v tejto oblasti uplatňujú;

93. s potešením konštatuje, že v pracovnom programe Európskej komisie sa uvádza, že bude predložené oznámenie o uplatňovaní integrovanej námornej politiky v Severnom mori;

94. považuje za nevyhnutné v rámci zelenej knihy lepšie preskúmať a stanoviť úlohy a funkcie makroregiónov. Výbor regiónov už Komisiu vo svojom uznesení k legislatívnemu a pracovnému programu Európskej komisie na rok 2010 k tomuto kroku vyzval;

95. poveruje svojho predsedu, aby toto stanovisko z vlastnej iniciatívy predložil Európskej komisii, Európskemu parlamentu, súčasnému predsedníctvu Rady EÚ a jeho partnerom v trojici predsedníctiev.

V Bruseli 5. októbra 2010

Predsedníčka
Výboru regiónov
Mercedes BRESSO